"На мнозина щеше да се харесаш, ако не
се мъчеше да се харесаш на всички."
(Христоматия по латински за пети
клас на реалните гимназии)

Нико Н. Херцег, трийсет и седем годишен телевизионен репортьор, беше спуснат от палубата на "Трамунтана" в морето, недалеч от остров Саплун, точно в осем часа на седми август 1974 г. Вълнението в морето беше умерено; вятърът - североизточен, слаб. Остров Саплун е разположен на девет мили източно от Ластово, а наоколо му има множество по-малки острови, скали и плитчини. Пясъчната ивица на брега му е опасана от висок планински гребен, върховете му са покрити с шубраци.

Докато се спускаше внимателно по котвеното въже, Херцег можеше да види как килът на стара галера, обрасъл във водорасли, бавно се люлее само на десетина метра над широка подводна тераса, записана в навигаторските карти като Таян Мали. Плуваше без да бърза, защото водолазният костюм спъваше движенията му, и скоро се озова на ръба на тъмносиня пропаст. Каменната платформа рязко свършваше на това място като отсечена с удар на брадва. Вдигна пред маската си ръчния дълбокомер и установи, че се намира на дванайсет метра дълбочина. Вслушвайки се в кънтенето на собственото си дишане, заплува към розовия хребет на дъното. Над него остана светлият трепкащ покрив на под-

водното царство; морето стана по-хладно с един нюанс, а стада барбуни оглеждаха без страх тъмния неканен гост. Дълбокомерът скоро показа четирийсет и три метра. Задържа се известно време на тази граница на налягането, в очакване да отслабне напрежението в ушите, след което бавно потъна в някакъв съвсем друг свят, уединен и пуст. Очите му се умориха от тази мрачна шир, в която от време на време блясваше сребристото тяло на някоя едра риба, чието име не знаеше. Изпразни дробовете, преустанови работата на краката и ръцете и без всякакъв шум се спусна на дълбочина от седемдесет и два метра. Ръцете му докоснаха фин ситен пясък. Дишаше все по-трудно, като си казваше, че трябва да избягва бързането и напрягането. След това съгласува загребванията и дишането и започна щателно да претърсва пясъка между два хребета. Установи, че се намира в подножието на полегат пясъчен склон, който постепенно се изкачва към една скала. Непосредствено до нея, от пясъка се показваха няколко заоблени предмета, очевидно изработени от човешка ръка. Доплува по-близо и разгърна водораслите - това бяха амфори! Макар че беше преминал пълен водолазен курс в една южна военноморска база, Нико Херцег не можа по никакъв начин да предотврати лекото разтреперване - страх, примесен със студена вода и малко вълнение от това, че пръв сред хората, след толкова векове, докосва скъпоценния товар на античния кораб. Никога по-рано не беше виждал така красиви и толкова големи амфори. Лежаха полузатрупани с пясък, покрити с цели колонии слузести животинчета, охлюви и дребни миди. Според разположението им можеше да се предположи, че са по-голяма част от товара: останките не можеха да бъдат далече. Плуваше над амфорите, които като пътепоказатели го отведоха до пясъчно възвишение, от което тук-там стърчаха части от разбит ко-

раб. Сега му стана ясно: вероятно античният кораб е връхлетял на Таян Мали при лошо време или поради тъмнина. Това трябва да е бил страхотен удар, който просто разцепил борда на кораба, а после останките падали надолу по каменните прагове на скалата, чак до подножието й, където ги покрили пясъкът и времето. Опита се да освободи една амфора, но същевременно надигна и облак пясък, който замъгли полезрението му. Седна на върха на възвишението и зачака пясъкът да се утаи.

При това първо слизане под вода трябваше да открие местоположението на останките, а след това да се върне за другата част от телевизионния екип, който тук, на самото място, щеше да снима изваждането на товарите. Още веднъж провери манометъра и резервите от въздух. В аквалонга имаше за още осем минути, без да се счита запасът за непредвидени случаи. Сгъстеният кислород имаше метален вкус, от който мислите му се замъглиха. Ненадейно се почувства твърде далече и усамотен, а нещо сладко и болезнено протече по гръбнака му: от този миг изобщо не можеше да се сети какво всъщност търси тука, долу, на дълбочина от седемдесет метра, кой го е изпратил, кога и къде трябва да се върне.